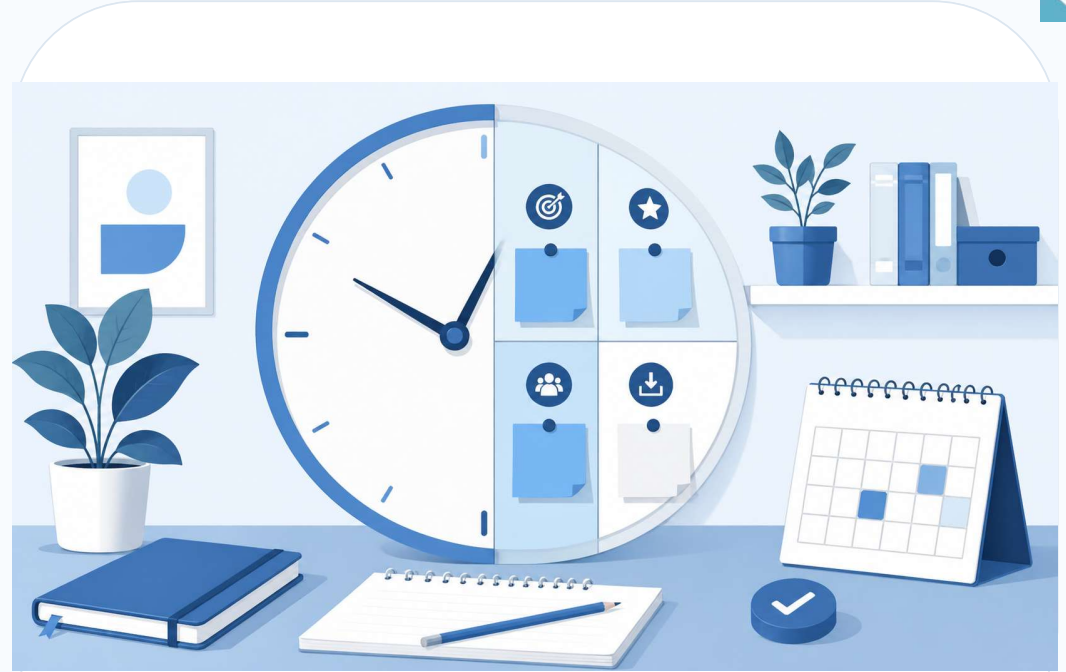

Gaziantep Üniversitesi
Tıp Fakültesi

Sürekli Mesleki Gelişim Kursları

Stres ve Zaman Yönetimi

Akademik yaşamda pratik fark etme, düzenleme ve planlama

Eğitici: Dr. Öğr. Üyesi Baran ÇALIŞGAN

Birim: Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Tarih / Saat: 30.04.2026 • 11:00–12:00

Yer: Tıp Fakültesi Dekanlığı Toplantı Salonu

Eğitim başlıkları

Stres: yangın alarmı • gerçek alarm • yanlış alarm

Beden: savaş/kaç • erken işaretler • regülasyon

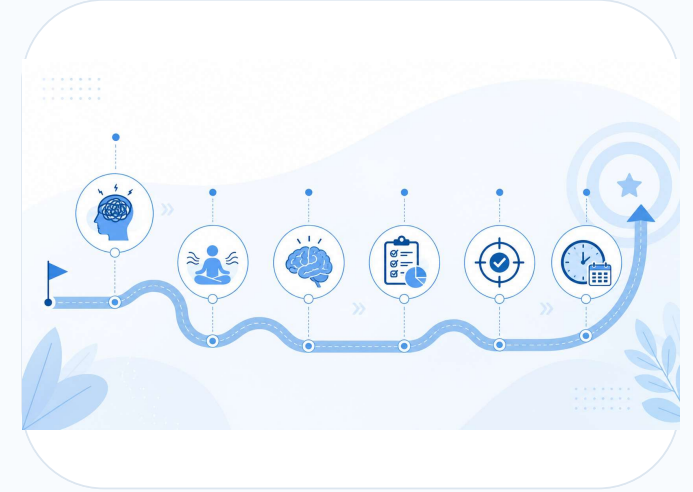
Zihin: 4D döngüsü • bilişsel çarpıtmalar

Egzersiz 1: diyafram nefesi

Mindfulness: şimdiki ana dönüş

Egzersiz 2: 5-4-3-2-1 duyuşal farkındalık

Zaman: öncelik • odak blokları • sınırlar

Amaç

Fark etmek: stresi erken yakalamak

Düzenlemek: nefes + dikkat + plan

Öğrenme hedefleri

Bu eğitim sonunda

Stres tepkisi: beden • zihin • davranış

Yanlış alarm: tehlike dışı uyarılma

Bilişsel çarpıtma: stresi büyüten düşünce tuzakları

Diyafram nefesi: salonda uygulanabilir kısa araç

Mindfulness: duyularla şimdiye dönme

Zaman yönetimi: önceliklendirme • takvimleme • sınır

Ana ilke

Küçük adım: büyük planlardan daha yaşar

Tekrar: tekniği işe yarar kılar

Uygulanabilirlik: salondan çıkınca kullanılmalı

Stres nedir?

Temel çerçeve

Stres: tehdit ya da talep algısına verilen tepki

Amaç: koruma • uyum sağlama • hazırlık

Kısa süre: odak ve enerji artışı sağlayabilir

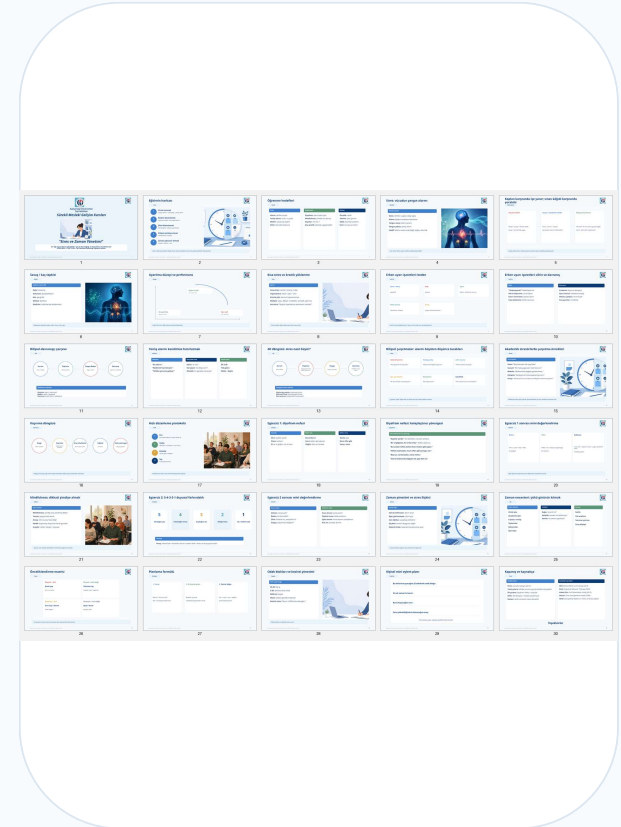
Uzun süre: uyku • dikkat • işlev üzerinde yük

Hatırlatma

Sorun: stresin varlığı değil • süresi ve toparlanma eksikliği

Hedef: sıfır stres değil • yönetilebilir düzey

Bakış: mesajı okumak • alarmı ayarlamak

Anlatım dili: “Stres düşman değil; bazen fazla hassas çalışan bir alarm sistemi.”

Yangın alarmı metaforu

Gerçek yangın

Alarm: gerekli

İşlev: koruma

Mesaj: “hazırlan”

Kaplan örneği

Beden: savaş veya kaç hazırlığı

Değişim: kalp • nefes • kas

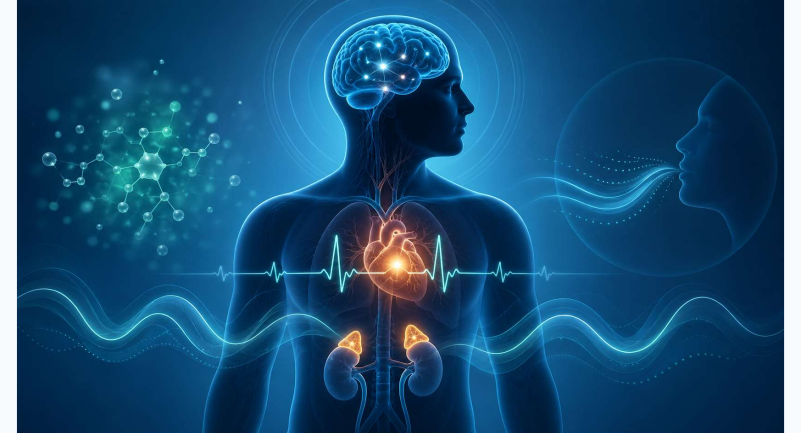
Neden: hayatta kalma

Sınav kâğıdı

Sorun: aynı alarmın burada da çalması

Yorum: sınav = kaplan gibi algılanması

Sonuç: yanlış alarm

Yanlış alarmı kendine hatırlatma

1

Dur**Alarm çalıyor.**

2

Adlandır**Bu bir yanlış alarm olabilir.**

3

Kanıtı tara**Gerçek tehlike var mı?**

4

Dengele**Daha gerçekçi cümle kur.**

5

Düzenle**Nefes al • küçük adım at.**

“Alarm çalıyor olabilir; bu tehlikenin mutlaka gerçek olduğu anlamına gelmez.”

Gerçek alarında beden ne yapar?

Savaş / Kaç

Kalp: hızlanma

Solunum: sıklaşma • yüzeyselleşme

Kaslar: gerilme

Dikkat: tehlide daralma

Sindirim: geri planda kalma

Kısa vadeli kazanım

Enerji: artış

Tepki hızı: yükselme

Amaç: hızlı korunma

Not: kısa sürerse işlevsel

Fark Et

Erken uyarı işaretleri: beden

Kas-iskelet

Çene / omuz: gerginlik
Baş ağrısı: artış
Boyun-sırt: sertlik

Otonom belirtiler

Çarpıntı: hızlanma
Mide-barsak: rahatsızlık
Terleme: artış

Günlük işlev

Uyku: bozulma
Yorgunluk: dinlenememe
Enerji: dalgalanma

Erken uyarı işaretleri: zihin ve davranış

Zihinsel işaretler

Yetişmeyecek: felaket beklentisi

Dikkat: daralma

Karar verme: zorlanma

Tekrar düşünme: ruminasyon

Hata beklentisi: artış

Davranışsal işaretler

Erteleme: başlayamama

Aşırı kontrol: defalarca bakma

Molasız çalışma: tükenme

Kısa yanıtlar: irritabilite

Daha çok çalışma: daha az üretme

Denge

Uyarılma penceresi

Düşük uyarılma

düşük enerji • dağınık dikkat •
erteleme

Uygun aralık

odak • motivasyon • esnek
düşünme

Aşırı uyarılma

hata • tünel görüşü • irritabilite

Hedef: sıfır stres değil • işlevsel aralık

Alarmı aşağı çeken küçük adımlar

Nefes: yavaşlatma

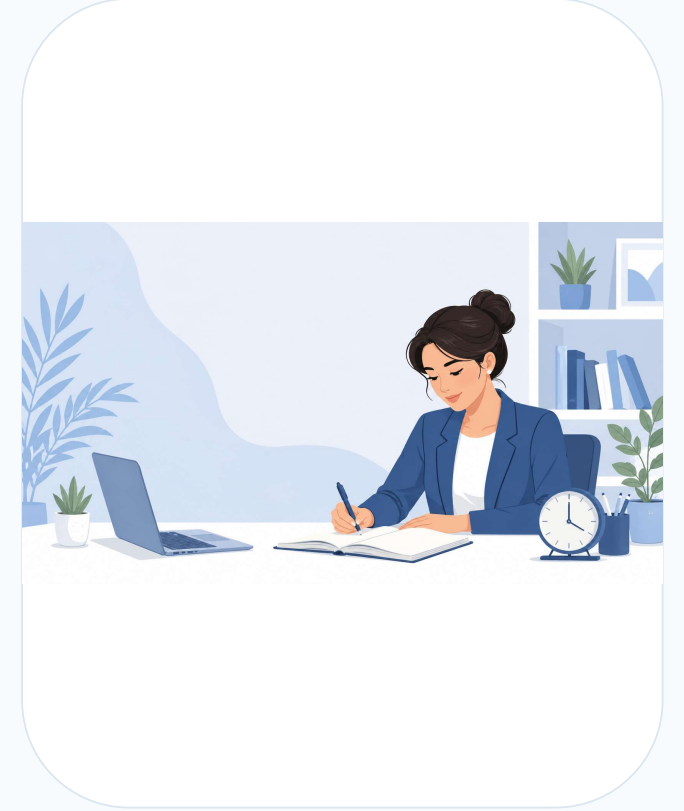
Duruş: omuz-çene gevşetme

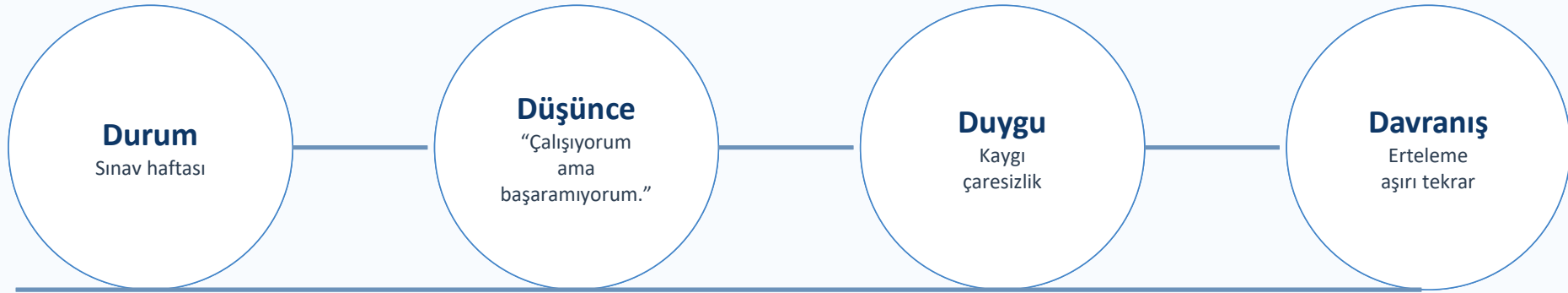
Mikromola: 1–2 dakika ekran dışı

Su / hareket: bedeni yeniden ayarlama

Takvim: belirsizliği azaltma

Sınır: her talebin acil olmadığını hatırlama

Aşırı stres çoğu kez döngünün "Düşünce" ayağında büyür: yorum tehdit düzeyini arttırır.

Örnek

Bilişsel çarpıtmalar

Felaketleştirme

Örnek: “Kötü geçerse her şey biter.”

Etki: alarm yükselir

Ya hep ya hiç

Örnek: “Mükemmel değilse başarısız.”

Etki: esneklik azalır

Zihin okuma

Örnek: “Herkes yetersiz bulacak.”

Etki: kaygı artar

Aşırı genelleme

Örnek: “Bir kez olmadı; hiç olmayacak.”

Etki: umut azalır

Etiketleme

Örnek: “Başarısızım.”

Etki: kimlik üzerinden yük

Akademik stresör: “Çalışıyorum ama başaramıyorum”

Otomatik düşünce analizi

Tetikleyici: sınav / sunum / yoğun program

Otomatik düşünce: “Çalışıyorum ama başaramıyorum.”

Çarpıtma: felaketleştirme • aşırı genelleme

Duygu: kaygı • çaresizlik

Davranış: erteleme • aşırı tekrar

Daha dengeli alternatif

Yeni cümle: “Zorlanıyorum; ama küçük adımlarla ilerleyebilirim.”

Kanıt: çalışılan başlıklar • önceki başarılar

Odak: tek görev • tek blok

Beden: önce nefesle düzenleme

Egzersiz 1: diyafram nefesi

Neden bu egzersiz?

Diyafram: alt göğüs-karın bölgesini kullanır

Mesaj: bedene “tehlike geçti” sinyali

Etkisi: yavaşlama • gevşeme • odak artışı

Artı: oturarak • salonda • kısa sürede uygulanabilir

Diyafram nefesi: uygulama adımları

Hazırlık

Otur: ayaklar yerde
Omuzlar: serbest
El: biri göğüste • biri karında

Nefesi al

Burundan: rahatça al
Karın: balon gibi şişecek
Tutma: bekletme yok

Nefesi ver

Ağızdan: mum üfler gibi
Süre: daha yavaş • daha uzun
Tur: 5–6 tekrar

Diyafram nefesi: kolaylaştırıcı notlar

Uygulayıcı için

Vurgu: rahat nefes • zorlamadan

İzlem: karın hareketi göğüsten belirgin

Cümle: “Sadece nefesi fark ediyoruz.”

Kapanış: bir kelime ile beden durumunu sormak

Güvenlik

Panik eğilimi: nefes tutturmamak

Baş dönmesi: rahat ritme dönmek

Hedef: performans değil • düzenleme

Süre: 1–2 dakika yeterli

Temel fikir

Anlam: şimdiki ana yönelmiş dikkat

Tutum: yargısız fark etme

Odak: nefes • beden • duyular

Amaç: zihni susturmak değil • fark etmek

Strese katkı: otomatik pilotu azaltmak

5

gördüğün şey

4

hissettiğin temas

3

duyduğun ses

2

aldığın koku

1

ağızındaki tat /
nefes tadı

Uygulama: yavaş tempo • salonda bakış gezdirme • amaç zihni şimdiye getirmek.

İki egzersizin kısa karşılaştırması

Diyafram nefesi

Ne zaman: alarm yükseldiğinde

Nasıl: karın balon gibi • mum üfler gibi ver

Süre: 1–2 dakika

Ana etki: bedensel yavaşlama

5-4-3-2-1 mindfulness

Ne zaman: zihin dağınık / ruminatif olduğunda

Nasıl: duyularla şimdiye dön

Süre: 2–3 dakika

Ana etki: dikkat yeniden toplama

Temel ilişki

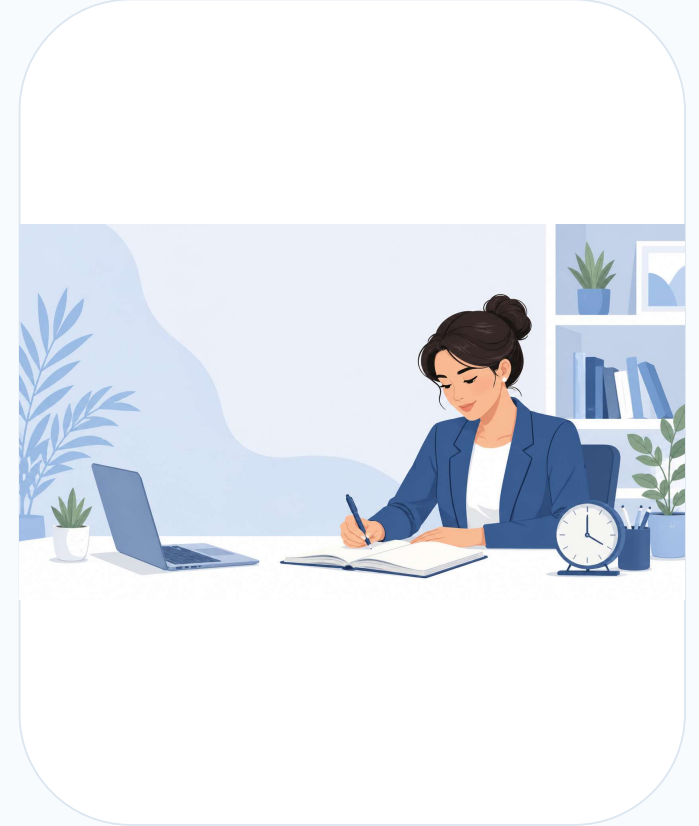
Belirsizlik: stresi yükseltir

Yığılma: son dakikaya sıkışma yaratır

Kesinti: odak kaybını artırır

İyi planlama: kontrol duygusunu artırır

Sonuç: zaman yönetilemeyince stres artar • iyi yönetilince düzenlenir

Gör

Zaman envanteri

Bir haftalık kayıt

Klinik işler
Akademik işler
E-posta / mesaj
Toplantılar
Kesintiler / beklemler

Her iş için 3 soru

Değer? önemli mi
Sahiplik? benden mi bekleniyor
Zaman? ne zaman yapılmalı

Kazanç

Sis azalır
Yük görünür olur
Takvimleme kolaylaşır
Netlik artar

Önceliklendirme matrisi

Önem

Acil

Önemli + Acil**Şimdi yap**

kriz • son tarih

Önemli + Acil değil**Takvime koy**

makale • ders • egzersiz

Önemsiz + Acil**Sınır koy / devret**

anlık talepler

Önemsiz + Acil değil**Azalt / bırak**

oyalayıcı işler

Planlama formülü

1. Sonuç

Belirsiz: “Sunumu bitir”

Net: “10 slaytlık taslak hazır”

2. İlk küçük eylem

Örnek: başlıkları yazmak

Kural: 5 dakikada başlayabilir
olmalı

3. Takvim bloğu

Ne zaman: gün + saat

Ne kadar: 25–45 dakika

Nerede: belirli bağlam

25/5 odak bloğu

25 dk: tek iş

5 dk: kısa mola

Masa: sadece gerekli materyal

Bildirim: kapalı

İlk blok: önemli ama acil olmayan işe

Kesinti tamponu

Mesaj kontrolü: günde 2–3 kez

Not cümlesi: “Bunu 14:00’te ele alacağım.”

Mola kalitesi: ekransız • su • kısa yürüyüş

Amaç: dikkat sızıntısını azaltmak

E-posta / mesaj

Takvimle: belirli saatler
Nöbet yok: sürekli gelen kutusu kontrolü yok
Acil kanal: ayrı

Toplantı

Amaç: başta net
Karar noktası: önceden belli
Bitiş saati: baştan belirli

Sınır cümlesi

Örnek: “Bugün değil; cuma 10:00 bloğunda ele alabilirim.”
Etki: önceliği korur

Fark Et

Sık zaman hırsızları

Örnekler ve küçük karşılıklar

Bildirimler: kontrol saatleri belirle

Plansız toplantılar: amaç ve süre iste

Aşırı mükemmeliyetçilik: ilk taslağa izin ver

Çoklu görev: tek işe dön

Sık e-posta bakma: blokla

Belirsiz görevler: küçült ve takvime koy

Hayır diyememe: sınır cümlesi kullan

Molasız çalışma: kısa toparlanma ekle

Bu haftalık plan

Koruyacağım 25 dakikalık odak bloğu:

En sık zaman hırsızım:

Buna koyacağım sınır:

Stres yükseldiğinde kullanacağım araç:

Beş ana mesaj

Stres: vücudun yangın alarmı

Aşırı stres: çoğu kez yanlış alarm + bilişsel çarpıtma

İlk yardım: diyafram nefesi

Zihinsel dönüş: mindfulness ile şimdiye gelmek

Düzenleyici güç: iyi zaman yönetimi

Yarın iş gününüzde %10 rahatlama sağlayacak tek davranış ne?

Kaynakça

Allen, D. (2015). **Getting things done**. Penguin.

American Psychological Association. (2018). **Stress effects on the body**. APA.

Beck, J. S. (2020). **Cognitive behavior therapy: Basics and beyond** (3rd ed.). Guilford Press.

Kabat-Zinn, J. (2013). **Full catastrophe living** (Revised ed.). Bantam.

Macan, T. H. (1994). **Time management: Test of a process model**. *Journal of Applied Psychology*, 79(3), 381–391.

World Health Organization. (2020). **Doing what matters in times of stress: An illustrated guide**. WHO.

Yerkes, R. M., & Dodson, J. D. (1908). **The relation of strength of stimulus to rapidity of habit-formation**. *Journal of Comparative Neurology and Psychology*, 18, 459–482.